

7/6574

**T.C.
EKONOMİ BAKANLIĞI**

Sayı : B.19.0.HUK.0. 610-[2012-7/6574] 521

21.05.2012 36205

Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 02/05/2012 tarihli ve A.01.0.KKB.0.10.00.00-120.07[7/6574]-103532-64127 sayılı yazıları.

İlgi'de kayıtlı yazıları konusu İstanbul Milletvekili Sn. Süleyman ÇELEBİ tarafından verilen 7/6574 sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevap ekte sunulmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Zafer ÇAĞLAYAN
Bakan

EKLER:

1- Cevap yazısı (5 sayfa)

İstanbul Milletvekili Sn. Süleyman ÇELEBİ tarafından verilen 7/6574 sayılı yazılı soru önergesine ilişkin sorular ve cevaplar aşağıda yer almaktadır;

Küresel krizin etkileri ülkemizde, gün geçtikçe daha çok hissedilmeye başlandı. Krizi görmemezlikten gelmeye çalışarak var olan sorunların çözülmediğini ve her geçen gün katlanarak arttığını hep birlikte görüyoruz. Pek çok sektörde yaşanan mali kriz nedeniyle işten çıkarmaların her geçen gün arttığı bir dönemdeyiz.

Son aylarda neredeyse her sektörde özellikle de Türkiye sanayisinin lokomotifi denilebilecek tekstil, otomotiv, inşaat ve çelik sektörlerinde kriz iyiden iyiye hissedilmeye başlandı. Pek çok işyeri, fabrika ve atölye kepenek kapatırken, birçok şirketin de ciroları düştü. Peş peşe kapanan fabrikalar binlerce kişinin işsiz kalmasına yol açtı.

Bursa, Denizli, Adana, Gaziantep, Kayseri, Adıyaman, Kahramanmaraş ve Trakya'da kapanan ya da üretimi durduran fabrikalar ve binlerce işten çıkarmalar var.

Kriz nedeniyle zor günler geçiren sektörlerden biride tekstil sektörü. Türkiye'nin üretim alanında lokomotifi olan bu sektörde çalışan milyonlarca kişi var. Tekstil sektöründe var olan krizin derinleşmesi işsizlik, yoksulluk sorunlarını daha da arttıracaktır.

Krize giren tekstil firmalarından bir tanesi de HEY Tekstildir. HEY TEKSTİL İstanbul dışında KIRŞEHİR/HACIBEKTAŞ-ÇANKIRI/ÇERKEŞ, BATMAN, KIRIKKALE, TOSYA'da olmak üzere 6 önemli fabrikada üretim yapan, İşvereni Aynur BEKTAŞ 2010 yılında TBMM Üstün Hizmet Ödülü'ne layık görüldüğü bir şirkettir. Bu güne kadar HEY Tekstilde 50'den fazla dünya çapında markaya üretim yapılmıştır.

Bugün ise bu firma da ciddi bir ekonomik kriz içindedir. HEY Tekstil'de emek vermiş çalışanlar ise mağdur olmuşlardır.

Li&Fung HEY Tekstil'de üretimin denetlenmesi, alınması ve sevkiyatından sorumlu acentedir.

Li&Fung'un Türkiye Tekstil ve Konfeksiyon sektörünün çok önemli bir yeri var. Türkiye'de yapılan tekstil-hazır giyim üretimini (700 milyon dolar kadar) pazarlayan, ülkelere gönderilmesine aracılık eden bir kuruluştur. Hey Tekstil ile de ekonomik işbirliği içine giren, üretimi denetleyen, acente olmasının yanında Hey Tekstil'in yaşadığı krizden de sorumlu bir acentedir.

Hey Tekstil örneğinde olduğu gibi uluslararası şirketlerle yapılan anlaşmalarda yerli üreticiler, müşterisine ve acenteye mahkum olmuş üreticiye her türlü dayatma yapılmakta ve üretici ise bunu çaresiz kabul etmektedir. Hey Tekstil'de yaşanan sorunlardan biri de şirket, acenta ve uluslararası şirket arasındaki dayatmaya dayanan anlaşmalar neden olmaktadır.

Bu yaşanan krizin faturası en çok çalışanları vurmaktadır. HEY Tekstil'de bu güne kadar üretilmiş olan her marka da işçilerin kıdem ve ihbar tazminatında sorumluluğu vardır. İşçiler ömürlerinin belli bir bölümünü bu markalara üretime harcamıştır. Şimdi bunun karşılığını bulamamaktadır.

İşçilerin ve çaresiz oyuncular olduğu bu acımasız oyunda ne Hazine ve Dış Ticaret ne de Sanayi ve Ticaret Bakanlıkları duruma müdahil olmamaktadır.

Bu nedenle;

1-Tekstil Sektöründe 2008 yılından beri yaşanan ve gün geçtikçe yüzlerce şirketin battığı, binlerce emekçinin işsiz kaldığı sorunlarla ilgili girişimde bulunmayı düşünüyor musunuz?

2-Tekstil Sektöründe son 5 yılda iflas eden şirket sayısı kaçtır?

3-3 aydır maaş alamayan ve hak talebinde bulunan 420 işçinin tazminat alamadan işten atılması ile ilgili bir girişimde bulundunuz mu?

4-İşten tazminatsız atılan yüzlerce işçinin haklarını geri almak için ne yapmayı planlıyorsunuz?

5-Türkiye’de birçok firmanın müşterileri olan dev markalar ve acenteler karşısında yaptıkları sözleşmeleri çaresiz bir şekilde kabullendiği, rekabetin koşullarının ve fiyatların tek taraflı olarak belirlendiği, sözleşmeler üzerinde dayatmalar yapıp değiştirildiği, uygulamaların gerçekleştiği ticaret koşulları birçok firmanın batmasına sebep oluyor. Bu olumsuz ticaret koşullarının düzenlenmesi ile ilgili bir uygulama yapmayı düşünüyor musunuz?

6-Bakanlığınız tarafından yeni girişimcilere teşvik sağlandığı bilinmektedir. Mali olarak zor koşullar içinde olan ve iflas etmekle yüz yüze kalan firmalar ile ilgili bir eylem planınız var mı?

7-Üreticileri Uluslararası alanda devleşmiş firmalara karşı korumaya yönelik, haksız rekabeti önleyici herhangi bir denetim mekanizmanız var mıdır?

Cevaplar:

Üretim ve istihdamı besleyen en önemli kaynaklarımızdan birisi ihracattır. Ülkemiz açısından lokomotif sektör olma özelliğini sürdüren ve toplam ihracatın yaklaşık %20’sini oluşturan tekstil, konfeksiyon, deri ve deri mamulleri sektörü; en fazla ihraç fazlası verdiğimiz sektör olması nedeniyle kritik önemi haiz bulunmaktadır.

Bu kapsamda, tekstil sektörümüzün genel ihracatı 2005, 2006, 2007 ve 2008 yıllarında sırasıyla %10,2, %8,3, %17,3 ve %4,5 oranlarında artış göstermiş, 2009 yılında ise küresel krizin de olumsuz bir yansıması olarak %18 oranında azalmıştır. Genel ihracatımız ise aynı dönemde %22 oranında azalmıştır. Sektör ihracatı 2010 yılında yaklaşık %17, 2011 yılında ise %21 oranında artarak 11,4 milyar dolar ihracat değerine ulaşmıştır. 2012 yılı Ocak-Mart döneminde ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %2,8 artış sağlanarak 2,8 milyar dolar ihracat gerçekleştirilmiş olup sektör ihracatının genel ihracatımız içindeki payı %8,5’dir.

Hazır giyim sektörümüzün genel ihracat performansı incelendiğinde, ihracatımız 2005, 2006, 2007 yıllarında sırasıyla %6,1, %1,7 ve %15,6 oranlarında artış göstermiş, 2008 yılında %2,3 oranında azalmış, 2009 yılında küresel krizin de olumsuz bir yansıması olarak %14,7 oranında düşüş göstermiştir. 2010 yılında %10,3 oranında artış kaydedilerek 12,4 milyar dolar ihracat gerçekleştirilmiş olup 2011 yılında ise %9,4 artışla 13,5 milyar dolar ihracat değerine ulaşmıştır. 2012 yılının Ocak-Mart döneminde ise bir önceki yılın aynı dönemine göre hazır giyim ürünleri ihracatımızda %2,5 oranında artış gerçekleşmiştir. 2011 yılında hazır giyim ürünleri ihracatımızın genel ihracatımız içindeki payı %10’dur.

Küreselleşen ve rekabetin gün geçtikçe daha yıkıcı koşullar altında yaşandığı bir dünyada, ihracatımızda sürdürülebilir büyümenin sağlanması; firmalarımızın uluslararası rekabete açık ve yenilikçi üretim koşullarında faaliyet göstermesiyle yakından ilgilidir.

Bu bağlamda, Hükümetimiz tarafından ülkemiz ihracatının artmasına yönelik “2023 İhracat Stratejisi” çerçevesinde, 500 milyar ABD Dolarına ulaşılması amaçlanan 2023 yılında, tekstil sektörü ihracatında 20 milyar dolar, konfeksiyon ihracatında 52 milyar dolar ve deri, deri mamulleri ve ayakkabı sektörümüzde ise 4,5 milyar dolar ihracat hedefi belirlenmiştir. Bu kapsamda, öncelikle ülkemiz imalat sanayii ile hizmet üretim potansiyelinin ihracat odaklı

değerlendirilmesi ve yönlendirilmesi gerekli görülmüştür. Bütün sektörlerde ihracat hedeflerimize yönelik ortak politikalar geliştirilerek, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması, ihracatta pazar ve ürün çeşitlendirmesinin yapılması, ihracata dönük üretim teknolojilerinin geliştirilmesi ve yurt içinde yaratılan katma değer artırılması, yakın gelecekte ulaşılması gereken hedefler olarak belirlenmiştir.

Bu çerçevede, söz konusu hedeflere ulaşılabilmesi amacıyla; tekstil ve konfeksiyon sektöründe daha fazla katma değer ülkemizde bırakılması, ithalata bağımlılığın azaltılması, tedarik güvenliği ve sürekliliğinin sağlanması gibi Ekonomi Bakanlığı tarafından diğer sektörlerin yanı sıra tekstil ve deri sektöründe de yürütülen Girdi Tedarik Stratejisi (GİTES) çalışmalarında son aşamaya gelinmiştir. GİTES çalışması kapsamında ithalat bağımlılığını azaltacak ve üretim alt yapısını iyileştirecek tedbirler üzerinde çalışılmakta olup hazırlanan çalışmalar EKK'ya sunulacaktır.

Sektörlerde rekabet gücümüzü koruyabilmemiz ve artırabilmemiz için Bakanlığım tarafından yürütülen "Türk Ürünlerinin Yurt Dışında Markalaşması, Tanıtım ve Tutundurması ile Türk Malı İmajının Yerleştirilmesine Yönelik Faaliyetlerin Desteklenmesi" adı altında çeşitli destek mekanizmaları da firmalarımız tarafından etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Markalaşma konusunda temel kamu politikası aracımız olan ve "10 yılda 10 dünya markası" vizyonu ile ortaya konan bir markalaşma programı olan "Turquality Programı" ile küresel rekabette kendi markalarıyla yarışan dünya markalarının yaratılması hedeflenmektedir. Bu program üretimden pazarlamaya, satıştan satış sonrası hizmetlere kadar bütün süreçleri kapsayacak şekilde düzenlenerek, dünyanın ilk ve tek marka geliştirme programıdır. Tekstil ve Konfeksiyon sektörü olarak baktığımızda ise halihazırda bu destek programı çerçevesinde 28 marka hazır giyim, 12 marka tekstil sektöründe ve 2 markanın deri sektöründe desteklendiği düşünüldüğünde, bütün markalar arasında tekstil, hazır giyim ve deri sektörünün oranının yaklaşık % 32'dir.

Bunun yanı sıra, Türkiye'de tasarım kültürünün oluşturulması ve yaygınlaştırılmasını teminen, tasarımcı şirketleri, tasarım ofisleri ile Birlikler, tasarım dernekleri-birliklerinin gerçekleştireceği tanıtım, reklam, pazarlama, istihdam, danışmanlık harcamaları ile yurt dışında açacakları birimlere ilişkin giderlerin Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan karşılanmak üzere; 27/12/1994 tarihli ve 94/6401 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren "İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kararı"na dayanılarak hazırlanan Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 01/04/2011 tarihli ve 2008/4 sayılı Kararına istinaden Tebliğ No: 2008/2 yayımlanmıştır.

Ayrıca, pazar çeşitlendirmesi faaliyetleri ve bu doğrultuda yeni hedef pazarlara ulaşmak ve mevcut pazarlardaki yerimizi sağlamlaştırmak amacıyla sektörel ticaret heyeti, alım heyeti ve fuar gibi etkinlikler de Ekonomi Bakanlığı'nın destekleri arasında yer almaktadır.

Diğer taraftan, sahip oldukları düşük işgücü maliyeti avantajının etkisiyle, tekstil mamulleri imalatında rekabetçi bir konuma kavuşan Uzakdoğu ülkeleri kaynaklı rekabetin tahrip edici etkileri, küresel piyasada faaliyet gösteren diğer aktörler gibi Türk tekstil ürünleri imalatçıları tarafından da hissedilmiştir.

Bu kapsamda, tekstil ve hazır giyim ürünleri sektörlerinde faaliyet gösteren 11 sanayi ve/veya ticaret odasınınca temsil edilen yerli üreticilerin ithalattan kaynaklanan haksız ve asimetrik rekabete karşı tedbir alınması yönündeki başvurunun incelenmesi sonucunda, 24/03/2011 tarihli ve 27884 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2011/1476 sayılı "İthalat Rejimi

Kararına Ek Karar” ile 15/9/2011 tarihli ve 28055 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2011/2203 sayılı “İthalat Rejimi Kararı’na Ek Karar” ihdas edilerek, 2011 yılı Eylül ayı itibariyle Türkiye’nin toplam hazır giyim ithalatının %70’ini ve toplam tekstil ithalatının % 30’unu oluşturan söz konusu ürünlerde İlave Gümrük Vergisi (İGV) uygulamasına başlanmıştır.

Bu çerçevede, halihazırda hazır giyim ürünlerinde % 30, tekstil ürünlerinde % 20 oranlarında ilave gümrük vergisi uygulanmaktadır. Söz konusu uygulama uluslararası ve ikili anlaşmalardan kaynaklanan yükümlülüklerimiz dikkate alınarak tesis edilmiştir. Avrupa Birliği (AB) ve Serbest Ticaret Anlaşması (STA) kapsamındaki ülkeler uygulama kapsamının dışında bırakılmış olup Gelişme Yolundaki Ülkeler (GYÜ) ve En Az Gelişmiş Ülkeler (EAGÜ) için daha düşük oranlarda İGV’si uygulanmaktadır.

Diğer taraftan, 2011 yılında tekstil ve hazır giyim ürünleri ihracatımız 24,9; ithalatımız ise 13,7 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Tekstil ve hazır giyim sektörümüz 11,2 milyar ABD Doları tutarında dış ticaret fazlası vermektedir.

Ayrıca, İGV Uygulamasına tabi tekstil ve hazır giyim ürünleri ithalatı, önlem sonrası dönemde (1 Ağustos 2011-30 Nisan 2012) bir önceki yılın aynı dönemine göre %31,6 oranında gerileyerek 2,8 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. AB, STA ve Dahilde İşleme Rejimi kapsamındaki ithalat hariç tutulduğunda geçen yılın aynı dönemine göre önlem kapsamı ithalat 3 milyar dolardan 1,5 milyar dolara gerilemiştir.

Keza, önlem sonrası dönemde (1 Ağustos 2011 – 30 Nisan 2012) hazır giyim ürünleri ihracatımız bir önceki yılın aynı dönemine göre değer bazında %0,2 oranında artış kaydederek 11,4 milyar ABD Dolarına ulaşmıştır. Aynı dönemde miktar bazındaki ihracat artış oranı ise %2,1 olarak gerçekleşmiştir.

Bu itibarla, İGV uygulamasının tekstil ve hazır giyim sektörü üzerindeki asimetric rekabet şartlarından doğan olumsuz etkiyi azalttığı değerlendirilmektedir.

Anılan hususlara ilaveten, ithalatın dampingli fiyatlarla gerçekleşmesi ve bunun sonucunda yerli üretim dalında zarara neden olması durumunda ‘İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Mevzuat’ Ekonomi Bakanlığı İthalat Genel Müdürlüğü tarafından etkin bir şekilde uygulanmaktadır.

Bu kapsamda, tekstil ürünlerine yönelik alınan önlemler, yürürlükte bulunan dampinge karşı önlemlerin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Halihazırda, yürürlükte bulunan 118 adet dampinge karşı önlemin % 33’ü (38 adet) tekstil ürünlerine ilişkindir. Ayrıca, tekstil ürünlerinde 5 adet damping soruşturması halen devam etmektedir. Önleme ve soruşturmalara konu olan tekstil ürünleri ise, polyester elyaf, polyester tekstürize iplikler, devamsız liflerden iplikler, naylon iplikler, metalize iplikler, kauçuk iplikler, sentetik filamentlerden mensucat, devamsız liflerden dokunmuş mensucat, ev tekstili, battaniyeler, suni deri, koagüle suni deri, brandalar, cırt bant, fermuarlar gibi tekstil ve tekstil yan sanayi ürünlerinden oluşmaktadır.

Yürürlükte bulunan tekstil önlemlerine tabi ülkeler ise 14 üründe Çin Halk Cumhuriyeti, 5 üründe Tayvan, 4’er üründe Hindistan ve Endonezya, 3’er üründe Güney Kore ve Tayland, 2 üründe Malezya, 1’er üründe Filipinler, Vietnam ve Suudi Arabistan olarak sıralanmaktadır. Bu çerçevede, tekstil sektöründe yerli üreticilerimizin özellikle Uzakdoğu ülkelerinden kaynaklanan haksız dış rekabetin etkilerinden korunması sağlanmıştır.

Ayrıca, küresel ekonomik kriz ile Avrupa pazarında siparişlerin küçülmesi ve devir hızlarının artması sonucunda, stok maliyetlerinden kaçınmak isteyen Avrupalı tedarikçiler hızlı

ve esnek üretim ile süratli teslimata dayalı lojistik avantajımızdan dolayı tekrar ülkemizi tercih etmeye başlamışlardır.

06/04/2012 tarihinde detayları kamuoyu ile paylaşılan ve önümüzdeki günlerde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girecek olan yeni yatırım teşvik sistemi temelde; tasarrufları katma değeri yüksek yatırımlara yönlendirmeyi, üretimi ve istihdamı artırmayı, uluslararası rekabet gücünü artıracak ve araştırma-geliştirme içeriği yüksek büyük ölçekli yatırımlar ile stratejik yatırımları özendirme, uluslararası doğrudan yatırımları artırmayı, bölgesel gelişmişlik farklılıklarını gidermeyi, kümelenme ve çevre korumaya yönelik yatırımlar ile araştırma ve geliştirme faaliyetlerini desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu çerçevede, yeni sistemde farklı amaçlara hizmet etmek üzere tasarlanmış 4 temel uygulama yer almaktadır. “Genel Teşvik Uygulamaları”, “Bölgesel Teşvik Uygulamaları”, “Büyük Ölçekli Yatırımların Teşviki” ve “Stratejik Yatırımların Teşviki” şeklinde belirlenen uygulamalar kapsamında yatırımcılara; KDV İstisnası, Gümrük Vergisi Muafiyeti, Vergi İndirimi, asgari ücret üzerinden hesaplanan Sigorta Primi İşçi ve İşveren Hissesi Desteği, Faiz Desteği, Yatırım Yeri tahsis, Gelir Vergisi Stopajı Desteği ve KDV İadesi destekleri sağlanacaktır. Bu kapsamda gerçekleştirilecek yatırımlar, söz konusu desteklerin tamamından veya bir bölümünden, büyüklüğüne, bölgesine ve konusuna göre değişen oran ve sürelerde yararlanma imkanı bulacaktır. Aranan asgari şart ve kapasiteleri sağlamaları kaydıyla tekstil sektörüne yönelik olarak gerçekleştirilecek yatırımlar da, teşvik mevzuatı çerçevesinde desteklenmektedir.

Ancak, Bakanlığım tarafından yürütülmekte olan teşvik uygulamaları “yatırım”ların teşvikine ilişkin olup sistem kapsamında üretime ve işletme dönemine yönelik destekler yer almamaktadır.